

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-253/19 - 1

Sprawa C-253/19

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

26 marca 2019 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Tribunal da Relação de Guimarães (Portugalia)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

14 lutego 2019 r.

Strona wnosząca odwołanie:

MH

NI

Druga strona postępowania:

OJ

Novo Banco SA

Tribunal da Relação de Guimarães

2.ª Secção Cível

(sąd apelacyjny w Guimarães, wydział 2 cywilny)

[...]

Podsumowanie

1 Sąd krajowy ma obowiązek wystąpić do Trybunału z pytaniem dotyczącym wykładni lub ważności przepisów prawa Unii Europejskiej, jeżeli zgodnie z

wewnętrznymi przepisami proceduralnymi orzeka w ostatniej instancji, z którego to względu w portugalskim porządku prawnym taki obowiązek może dotyczyć zarówno sędziego Supremo Tribunal de Justiça (sądu najwyższego), jak i sędziego Tribunal da Relação (sądu apelacyjnego), a nawet sądu pierwszej instancji.

2 Brak wykonania obowiązku odesłania może stanowić sytuację braku wykonania zobowiązania przez państwo, które może zostać pozwane w krajowym porządku sądowym przez indywidualnego poszkodowanego i pociągnąć za sobą skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przewidzianą w art. 258-260 TFUE.

Tribunal da Relação de Guimarães postanawia:

Sprawozdanie:

MH i NI, małżonkowie mający miejsce zwykłego pobytu w [...] Norfolk, Zjednoczone Królestwo, wystąpili o stwierdzenie swojej upadłości.

W wydanym wyroku stwierdzono brak jurysdykcji międzynarodowej sądu do rozpoznania wniosku odwołujących się, ponieważ stwierdzono, że ośrodek ich głównej działalności znajduje się w miejscu zwykłego pobytu, to znaczy w Zjednoczonym Królestwie, zgodnie z postanowieniami art. 3 ust. 1 akapit 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2015/848.

Odwołujący się odwołali się od wspomnianego wyroku podnosząc następujące wnioski:

- a) Odwołujący się domagają się swojej upadłości, powołując się na właściwe okoliczności faktyczne, w szczególności wynikające z pkt 3-18 pierwotnego wniosku;
- b) Z owych okoliczności faktycznych wynika wyraźnie ich niemożliwość spełnienia ich wymagalnych zobowiązań;
- c) Obecnie mają miejsce zamieszkania położone w Zjednoczonym Królestwie, gdzie pracują;
- d) Cała ich działalność oraz umowy, które spowodowały sytuację niewypłacalności, były dokonane w Portugalii;
- e) W Portugalii mają jedyną nieruchomość, której są właścicielami;

f) Niezależnie od tego, że zamieszkują w Zjednoczonym Królestwie i niezależnie od postanowień art. 84 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) 2015/848, wiadomo, że przepis ten nie wyłącza sam z siebie właściwości sądów portugalskich dla rozpoznania wniosku odwołujących się;

g) Motyw 30 wspomnianego rozporządzenia przyznaje w niniejszym przypadku właściwość sądom portugalskim dla rozpoznania wniosku złożonego przez odwołujących się;

h) Jest tak, ponieważ jedyny majątek, którego są właścicielem jest położony w Portugalii, co jest równoznaczne z tym, że ośrodek ich działalności znajduje się w tym kraju;

i) Taka sytuacja gwarantuje ipso iure jurysdykcję międzynarodową sądów krajowych dla rozpoznania wniosku o upadłość skarżących w zakresie, w jakim sądy portugalskie mają wyłączną jurysdykcję międzynarodową dla dokonania zajęcia i sprzedaży, w ramach spieniężania, nieruchomości będącej własnością odwołujących się;

j) Wniosek skarżących może stać się skuteczny jedynie w ramach wniosku złożonego na terytorium kraju z tego względu, że ich majątek podlegający spieniężeniu znajduje się wyłącznie w Portugalii;

k) Brak jest jakiegokolwiek związku pomiędzy aktualnym miejscem zamieszkania odwołujących się, a okolicznościami faktycznymi, które doprowadziły do ich niewypłacalności, ponieważ miały one miejsce wyłącznie w Portugalii;

l) W zaskarżonym orzeczeniu dokonano błędnej wykładni i błędnie zastosowano przywołane przepisy, w celu wstępnego odrzucenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

W ten sposób należałoby uwzględnić niniejsze odwołanie, uchylając zaskarżone orzeczenie i nakazując wszczęcie postępowania ze wszystkimi tego skutkami prawnymi.

[...]

*

Biorąc pod uwagę postanowienia art. 635 Código do Processo Civil (kodeksu postępowania cywilnego), przedmiot odwołania jest ograniczony żądaniem odwołania, z którego to względu w niniejszym postępowaniu należy zbadać czy portugalskie sądy są właściwe dla otwarcia postępowania upadłościowego zgodnie z żądaniem wnoszących odwołanie.

Należy orzec w sprawie.

W rozpoznawanej sprawie wnoszący odwołanie mają miejsce zwykłego pobytu od 2016 r. w Zjednoczonym Królestwie, gdzie wykonują pracę najemną. W Portugalii znajduje się ich jedyna nieruchomość.

W celu zbadania czy sądy portugalskie są właściwe dla wszczęcia omawianego postępowania należy sięgnąć do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia „Właściwe dla wszczęcia postępowania głównego są sądy państwa członkowskiego, na terenie którego znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika (»główne postępowanie upadłościowe«). Głównym ośrodkiem podstawowej działalności jest miejsce, w którym dłużnik regularnie zarządza swoją działalnością o charakterze ekonomicznym i które jako takie jest rozpoznawalne dla osób trzecich.

[...]

W przypadku każdej innej osoby fizycznej domniemywa się, wobec braku dowodu przeciwnego, że głównym ośrodkiem jej podstawowej działalności jest miejsce zwykłego pobytu tej osoby.”

Z kolei motyw 30 tego rozporządzenia stwierdza w szczególności w zakresie mającym znaczenie dla niniejszej sprawy, że „W przypadku osoby fizycznej nieprowadzącej niezależnej działalności gospodarczej ani zawodowej powinna istnieć możliwość wzruszenia tego domniemania, na przykład gdy większość majątku dłużnika znajduje się poza państwem członkowskim miejsca jego zwykłego pobytu”.

W zaskarżonym wyroku przyjęto, że sądy portugalskie nie mają właściwości dla wszczęcia postępowania upadłościowego, ponieważ wnoszący odwołanie mają ośrodek ich podstawowej działalności w miejscu ich zwykłego pobytu, to znaczy w Zjednoczonym Królestwie.

Wnoszący odwołanie twierdzą, że ponieważ w Portugalii znajduje się ich jedyna nieruchomość, motyw 30 wspomnianego rozporządzenia przyznaje właściwość sądom portugalskim dla wszczęcia postępowania upadłościowego.

W ten sposób istnieje wątpliwość co do wykładni, na których rozwianie nie pozwalają istniejące nieliczne orzecznictwo i doktryna.

Jak podkreśla sędzia doradczy Rosa Tching [...], to od prawidłowego i jednolitego stosowania prawa Unii Europejskiej przez sądy krajowe zależy skuteczność prawa europejskiego, a na dużą skalę, sukces jego istnienia i ewolucja.

Zgodnie z art. 267 TFUE lit. a) i b) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w kwestii wykładni traktatów oraz w kwestii ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii, a w przypadku, gdy takie pytanie jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, sąd ten jest zobowiązany wnieść sprawę do Trybunału.”

Jest on zwolniony z tego obowiązku, jeżeli zostanie stwierdzone, że „pytanie nie ma znaczenia dla sprawy lub że omawiany przepis prawa Unii był już przedmiotem wykładni dokonanej przez TSUE, albo też że prawidłowe stosowanie prawa Unii jest tak oczywiste, że nie pozostawia miejsca na jakiegokolwiek rozsądne wątpliwości interpretacyjne” [zob. Alessandra Silveira, [...] Anotação aos acórdãos (TEDH) Ferreira Santos Pardal c. Portugal e [TJUE] Ferreira da Silva e Brito (ou do «grito do Ipiranga» dos lesados por violação do direito da União Europeia no exercício da função jurisdicional), [...]].

Brak przestrzegania tego obowiązku mógłby stanowić sytuację uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, tak że państwo to mogłoby zostać pozwane w ramach krajowego porządku prawnego przez poszkodowany podmiot lub też mogłoby to doprowadzić do wniesienia skargi o uchybienie przewidzianej w art. 258-260 TFUE [zob. w przedmiocie odpowiedzialności państwa z tytułu naruszenia prawa Unii Europejskiej w ramach działalności sądowniczej, wyroki TSUE Köbler (z 30/09/2003, C-224/01), Komisja/Republika Włoska (z 9/12/2003, C-129/00) oraz Traghetti del Mediterraneo (z13/06/2006, C-173/03)].

W ten sposób sąd krajowy jest zobowiązany do skierowania do Trybunału Sprawiedliwości jakiegokolwiek pytania dotyczącego wykładni lub ważności przepisów prawa Unii Europejskiej, o ile zgodnie z wewnętrznymi przepisami proceduralnymi orzeka w ostatniej instancji, przy czym w portugalskim porządku prawnym taki obowiązek może spożywać zarówno na sędziach Supremo Tribunal de Justiça (sądu najwyższego), jak i na Tribunal da Relação (sądzie apelacyjnym), czy też na sędziach sądu pierwszej instancji.

W niniejszym przypadku, biorąc pod uwagę postanowienia art. 14 Código da Insolvência e da Recuperação de Empresas (kodeksu upadłości i restrukturyzacji przedsiębiorstw) (ustawa nr 39/2003 z 22/8 ze zmianami wprowadzonymi przez dekret z mocą ustawy nr 26/2015 z 6 lutego) w postępowaniu upadłościowym co do zasady nie jest dopuszczalny środek zaskarżenia od wyroków wydanych przez tribunal da relação (sąd apelacyjny), ponieważ taki środek zaskarżenia jest dopuszczalny tylko wówczas, gdy wyrok sądu apelacyjnego byłby sprzeczny z innym wyrokiem wydanym w ramach tego samego uregulowania i brak jest orzecznictwa STJ (sądu najwyższego).

Tym samym, ponieważ nie mamy do czynienia ze wspomnianym wyjątkiem, tut. sąd orzeka w ostatniej instancji.

Wobec powyższego właściwe jest zawieszenie postępowania w niniejszej sprawie na podstawie postanowień art. 269 ust. 1 lit. c) i 272 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego i skierowanie zgodnie z art. 234 traktatu WE pytania prejudycjalnego do Trybunału Sprawiedliwości, które zostaje przytoczone poniżej.

Pytanie:

Czy w ramach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) 2015/848 sąd danego państwa członkowskiego jest właściwy do wszczęcia głównego postępowania upadłościowego dotyczącego obywatela, który w nim posiada swoją jedyną nieruchomość, pomimo iż posiada on miejsce zwykłego pobytu wraz z gospodarstwem domowym w innym państwie członkowskim, w którym też świadczy pracę najemną?

[...]